

Neohraničenosť geometrie, posúvanie hraníc, únik od reality

Tvorba Ašota Haasa má niekoľko zásadných polôh, v ktorých autor preukazuje schopnosti dizajnéra, sklára, sochára, kresliar-maliara, mediálneho umelca, avšak všetky zjednocuje konečný geometrický charakter. Haas oproti svojim „starším predchodcom“, pracujúcim v dnes nám javiacej sa jasne definovanej línii kinetického umenia druhej polovice päťdesiatych rokov a abstraktnej geometrie šesťdesiatych rokov, stavia viac na práci s experimentovaním - posúvaním hraníc definujúcich túto tendenciu do nových polôh.

Autor sa nepriamo vymedzuje voči jasným geometrickým princípom. Kým geometrická abstrakcia 60. až 80. rokov 20. storočia je väčšinou spájaná s undergroundom neoficiálneho umenia svojej doby, aktuálna podoba/kontextualita súčasných geometrických smerov má značne kyberkultúrny charakter, kde akákoľvek (ne)oficialita (ne)má jasný význam. Autor svojím zmyšľaním a tvorbou pokračuje v presahovaní možnosti princípov geometrizmu.

Tvorba Ašota Haasa nesie v sebe jasné znaky už prežitých domácich dekád geometrie -

povedané v duchu filozofického konštruktu Rolanda Barthesa, ktorý v roku 1967 ohlásil Smrť autora ako autorského subjektu a inštitúcie autorstva. Text (dielo) nie je výsostne autorská záležitosť, pretože je stretom mnohých písomných prejavov (diel, interpretácií), z ktorých ani jedno nie je pôvodné, nakoľko sú všetky výsledkom rôznorodých kultúrnych zdrojov. Autor textu (diela) je podľa Barthesa moderným produktom pozitivisticky orientovanej spoločnosti, ktorá vytvorila ľudské individuum, a preto pre osudy textu (diela) je dôležitejší čitateľ, pre ktorého je text určený a ktorý zároveň rozhoduje o napísanom texte (diel) a konštituuje ho. Z diel Ašota Haasa sa nám (ne) prihovára autor, ale istý vizuálny jazyk - kód. Autor musel metaforicky zomrieť – umlčať sa, aby sa mohla rozvinúť úloha diváka, ktorý nie je zaťažený historickým poznaním... Barthesova metaforická téza sa tak dá naplno aplikovať v perceptívnej i receptívnej rovine príjemcov a interpretátorov Haasovho diela.

Dielo Ašota Haasa je obohacujúce zásadnou a dôležitou skutočnosťou, ktorou v barthesovskom ponímaní (ne)mala možnosť

disponovať časť pomerne širokej základne predstaviteľov novej geometrie. Ide o skutočnosť a skúsenosť s (neo)konceptuálnym umením. Tvorivý princíp Ašota Haasa si dovoľujem nazvať synkretickým. Dominancia znakov op-artu, (neo)konceptuálneho umenia, nových médií a fascinácia novými technológiami a materiálmi sa umocňuje v minimalistických permutáciách a sériovosti v symetrickom usporiadaní kompozícií. Haasova až matematická túžba po pravidelnosti a neosobnosti pôsobí emotívne, možno dokonca spirituálne, aj vďaka sublimovaným monochrómny prvkom v spolupráci so svetlom. Často až (ne)materiálna idea a minimalistické prevedenie formy nútia divákovu myseľ zaangažovať sa viac, ako sa len obmedziť na prvotný vizuálny vnem.

Autor pomocou najnovších technológií konštruuje do zložitých novotvarov sklo, lesklý biely kov, plexisklo, pričom ich umocňuje cieľným nasvecovaním. Geometrické tvary, najčastejšie štvorec a kruh, sú východiskami v komponovaní a vytváraní optických hier/foriem. Na prvý pohľad minimalistická forma je optickým klamom ukrývajúcim zložitý systém. Vďaka nemu naše oči vidia prelínanie dvojrozmerných plôch do trojrozmerných optických vnemov. Inovatívne chápanie a vnímanie hmoty v kombinácii s rôznymi materiálmi a novými náročnými technológiami spracovania skla – to sú charakteristiky, ktoré najlepšie vystihujú tvorbu Ašota Haasa.

Nadviazanie na geometrický prúd s použitím konštruktivistických tendencií spôsobilo, že Ašot Haas opätovne vyvolal záujem o geometrické objekty vytvorené zo skla či kovovej fólie, s malými kovovými prvkami v sklenených tabuliach. Sériovosť a repetícia sa v našom umení vyvíjali v rôznych plošných i priestorových modifikáciách. Ašot Haas využíva v procese tvorby racionalitu konštrukčných matematických modulov, vďaka čomu vyvoláva u diváka emocionálne zážitky, čím zámerne akoby neguje akékoľvek zaškatulkovanie do konkrétnej výtvarnej tendencie.

Ojedinelosť tohto autorského prístupu v našom lokálnom prostredí jasne definuje „nový jazyk geometrie“, ktorý už nie je postavený na dodržiavaní noriem a pravidiel, ale razantne preniká do rôznych výtvarných smerov, štýlov, čím podnecuje diváka k úvahe o vizuálnom. Intuitívnosť Haasovho nepredmetného umenia nám poskytuje priestor asociovať predstavy o vizuálnych geometrizmoch dnešnej doby.

(Text vychádza z kurátorského príspevku k výstave: Ašot Haas - Za hranicami geometrie? v Galérii umenia Ernesta Zmetáka v Nových Zámkoch)

Ludmila Kasaj Poláčková

Východisková literatúra:

BELOHRADSKÁ, Ľuba - TROJANOVÁ, Eva: Hranice geometrie. Bratislava: Petum, 2009
JANKOVIČOVÁ, Sabina: Dekády 1960 – 2010. Slovenské sklo. Bratislava: Galéria NOVA, 2011
JANKOVIČOVÁ, Sabina (ed.): Slovak Contemporary Glass. Bratislava: Galéria NOVA, 2008
KASAJ POLÁČKOVÁ, Ludmila: Ašot Haas - Za hranicami geometrie?, Nové Zámky. Galéria umenia Ernesta Zmetáka v Nových Zámkoch, 2012

Boundlessness of Geometry, Shifting of Boundaries, Escape from Reality

The work of Ašot Haas has a number of crucial aspects through which the author demonstrates his skills as a designer, glassmaker, sculptor, draftsman/painter and media artist, but all of these are united through the conclusive geometric character. In comparison with his older predecessors who work within the lines of kinetic art of the second half of the 1950's and abstract geometry of the 1960's, a line that we now perceive as clearly defined, Haas focuses more on experimenting – pushing boundaries that define this tendency into new positions.

The author is indirectly defining himself in regard to clear geometric principles. While geometric abstraction of the 1960's – 1980's is mostly linked to the underground of the unofficial art of its era, the current form/contextualization of contemporary geometric tendencies has a considerably cyber-cultural character in which anything (un)official does (not) have an overt meaning. With his mentality and his work the author continues to exceed the possible principles of geometrism. The work of Ašot Haas bears evident signs of the already-outlived decades

of home geometry – said in the spirit of the philosophical construct of Roland Barthes who in 1967 announced the Death of the Author as an authorial subject and as an institution of authorship. A text (artwork) is not solely an authorial affair because it is the meeting point of many written texts (artworks, interpretations), of which none is original since all of them are the result of various cultural sources. According to Barthes the author of the text (artwork) is a modern product of a positivistically oriented society that has created a human individual, and therefore the reader is more important for the fate of the text (artwork) - the reader for whom the text was meant and who at the same time decides about the written text (artwork) and constitutes it. It is (not) an author who communicates with us through the works of Ašot Haas, but rather a certain visual language – a code. The author had to metaphorically die – extinguish himself – so that the role of the spectator who is not burdened by the historical knowledge could evolve... Thus Barthes' metaphorical thesis can be fully applied on both the perceptive and receptive levels of the

receivers and interpreters of Haas' work.

The work of Ašot Haas is enriching via an essential and important actuality that - according to Barthes - was (not) available for part of the relatively broad base of the representatives of new geometry. We are talking about this actuality and the experience with (neo)conceptual art. I take the liberty of calling the creative approach of Ašot Haas syncretic.

The domination of op art symbols, (neo)conceptual art, new media and the fascination with new technologies and materials amplifies in minimalistic permutations and in a serial quality in the symmetric alignment of compositions. Haas' almost mathematical desire for regularity and for the impersonal seems emotional, perhaps even spiritual, also thanks to sublimated monochrome elements in cooperation with light. Often an almost (im)material idea and a minimalistic realization of the form force the spectator's mind to get involved beyond the initial visual perception.

By means of state-of-the-art technologies the author constructs glass, glossy white metal and plexiglass into complex new formations, while he amplifies them with lighting. Geometric shapes, mostly the square and the circle, are the starting point in composing and creating of optical games/forms. At first glance a minimalistic form is an optical illusion hiding an intricate system. Thanks to it our eyes see the blending of 2D surfaces into 3D optical perceptions. An innovative understanding and perceiving of mass in combination with various materials and with new challenging technologies of glass workmanship - those are the characteristics that best describe the work of Ašot Haas.

By linking to the geometric current while using constructivist tendencies Ašot Haas has re-invoked interest in geometric objects composed of glass or metal sheet, with small metal elements in the glass plates. The serial character and repetition in our art have involved in different surface and spatial modifications. In the process of creation Ašot Haas is using the rationality of construction mathematical modules, due to which he evokes emotional experiences in the spectator and by doing that he deliberately negates any attempts to limit him into a specific visual-arts tendency.

The singularity of this authorial approach in our local setting clearly defines a new language of geometry that does not rely on following norms and guidelines, but fiercely penetrates into various art movements, styles, thus spurring the spectator into thinking about the visual. The intuitiveness of Haas' non-objective art gives us space to associate the ideas of visual geometrisms of today.

(The text is based on the curatorial contribution to the exhibition: Ašot Haas - Za hranicami geometrie? in Galérii umenia Ernesta Zmetáka v Nových Zámkoch)

Ludmila Kasaj Poláčková

Resources:

BELOHRADSKÁ, Ľuba - TROJANOVÁ, Eva: Hranice geometrie. Bratislava: Petum, 2009
JANKOVIČOVÁ, Sabina: Decades 1960 - 2010. Slovak Glass. Bratislava: Galéria NOVA, 2011
JANKOVIČOVÁ, Sabina (ed.): Slovak Contemporary Glass. Bratislava: Galéria NOVA, 2008
KASAJ POLÁČKOVÁ, Ľuba: Ašot Haas - Za hranicami geometrie?, Nové Zámky. Galéria umenia Ernesta Zmetáka v Nových Zámkoch, 2012